

Symboler og myter er vigtige for europæisk integration

Samfundsvidenskabelige forskere bør betragte symboler og myter som væsentlige for konkrete politiske processer og beslutninger i EU. De påvirker nemlig den europæiske integration.

Kan det europæiske flag med de karakteristiske 12 gule stjerner være med til at påvirke den europæiske integration? (Foto: Dean Drobot [Shutterstock](#))

Christine Søby ph.d. studerende, Institut for Statskundskab **Kennet Lynggaard** Lektor, Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Roskilde Universitet **Ian Manners** professor, Institut for Samfund og Globalisering

03 august 2014

FORSKERZONEN

BAG OM FORSKNINGEN

POLITIK

SYGDOMME

Det azurblå Europaflag med de 12 gyldne stjerner er et velkendt symbol 'for europæisk enhed', ligesom mange vil genkende myter og fortællinger om, hvorledes den Europæiske Union (EU) er vores garant for fred og velstand i Europa.

Men hvordan udbredes og opfattes symboler og myter om EU? Hvordan påvirker Europa Kommissionen, Europaparlamentet og Ministerrådet udbredelsen og opfattelsen af EU symboler og myter?

Og endeligt, hvordan påvirkes europæisk integration af udbredelsen og anvendelsen af symboler og myter om EU?

Disse ellers oversete spørgsmål er centrale for et større forskningsprojekt søsat af forfatterne og finansieret af Forskningsrådet Samfund og Erhverv.

Derfor er symboler og myter vigtige

Studiet af symboler og myters rolle i politiske processer er essentiel for vores forståelse af, både hvordan EU etableres som en politisk virkelighed og for integrationsprocesser i Europa.

Symboler og myter har betydning for, hvordan vi som borgere opfatter EU i vores hverdag, og hvorvidt vi føler os som en del af et europæisk fællesskab.

Sådanne opfattelser og følelser er igen af stor betydning for, om vi anser politiske beslutninger truffet i EU som legitime og således accepterer beslutningerne. Selv når vi måske ikke er helt enige i indholdet af konkrete beslutninger.

Forskning i europæisk integration har traditionelt været domineret af studier, der fokuserer på, hvordan nationale og europæiske politiske eliter påvirker EU's institutionelle opbygning gennem rationelle politisk-økonomiske beslutninger.

I modsætning hertil er formålet med vores forskningsprojekt at bidrage til den eksisterende forskning om europæisk integration ved at undersøge, hvordan både symbolske og mytiske konstruktioner i EU påvirker europæisk integrationsprocesser.

Europæiske symboler og myter er næsten helt sikkert vigtige for vores forståelse af emner så som europæisk solidaritet, borgeres følelse af deres tilknytning til EU, politiske projekter for og imod europæisk integration samt konkrete politiske tiltag.

Hvordan er symboler og myter vigtige?

Alle politiske aktører behøver narrativer – historier de fortæller sig selv, og historier de fortæller andre om dem selv.

Dette behov blev særligt tydeligt i præsidenten for Europa-kommissionen, José Manuel Barroso, lancering af 'Et ny narrativ for Europa' i april 2013.

I den forbindelse udtalte Barroso:

»Her i starten af det 21. århundrede tror jeg, at det er nødvendigt, at vi vedbliver med at fortælle historien om Europa, særligt for den nye generation, som ikke identificerer sig så meget med det [traditionelle] narrativ om Europa.«

Der er mange eksempler på den rolle, som symboler og myter spiller i europæiske narrativer, som for eksempel Lissabontraktaten fra 2009 og Nobels Fredspris fra 2012 illustrerer.

Lissabontraktaten indeholdt en specifik erklæring om, at 'EU's symboler og myter' såsom EU-flaget, hymnen, mottoet, møntfoden og Den Europæiske Dag skal »videreføres som symboler der udtrykker fællesskabsfølelsen blandt folk i Den Europæiske Union og deres tilhørsforhold til den«.

Disse symboler benyttes konstant af EU-intuitioner, såsom Europa Kommissionen, Europaparlamentet og Ministerrådet, såvel som ikke-statslige EU-organisationer for at tilføre erklæringer, billeder og politikker institutionel og ideologisk legitimitet.

Fakta

Fakta

Mere konkrete eksempler er brugen af mærket 'CE' som sikkerhedscertificering, euro-tegnet € for EU's møntfod og 'euro-bladet' - EU's mærkning af økologiske landbrugsprodukter.

Myter i den europæiske integration

Nobels Fredspris i 2012 blev tildelt EU »for over seks årtiers bidrag til vedligeholdelsen og udbredelsen af fred og genforening, demokrati og menneskerettigheder i Europa«.

Prisen var således en formel og international anerkendelse af det velkendte narrativ om Europa som et fredsprojekt – en myte affødt af Anden Verdenskrig, afslutningen på Den Kolde Krig og genforeningen af fjender i det tidligere Jugoslavien (Manners 2010).

Selvom fredsmysten er formelt anerkendt i EU traktater og i begrundelsen for tildelingen af Nobels Fredspris, så har mange, som for eksempel Barroso, indset at dette »gamle narrativ« ikke har nogen appel for den generation af unge i Europa, der er født inden for de sidste 30 år.

Der er imidlertid mange andre myter at finde i europæisk integration – myten om økonomisk velstand via et fælles marked, myten om grøn vækst via bæredygtig udvikling, myten om social inklusion via velfærdsstater og myten om EU som en global normativ magt i en multipolar verdensorden (Søby 2014).

Europa 2020-strategien

Et af de mest interessante eksempler på, hvorledes symboler og myter er vigtige i fastlæggelsen af EU-politikker findes i forsøget på at knytte en række forskellige myter om Europa sammen til et nyt narrativ symboliseret ved den såkaldte 'Europa 2020-strategi'.

Denne strategi blev lanceret i 2010 og har til hensigt at fremme »smart, bæredygtig og inklusiv vækst«.

Strategien spiller for det første på myten om et »økonomisk Europa« gennem referencer til smart vækst med fokus på effektive investeringer i uddannelse, forskning, og innovation.

For det andet trækker strategien på myten om et »grønt Europa« ved at understrege bæredygtig udvikling med målsætninger om effektiv ressourceudnyttelse og en mere grøn og konkurrencedygtig økonomi.

For det tredje knytter strategien an til myten om et »socialt Europa« med fokus på inklusiv vækst gennem etablering af nye jobs, og bekæmpelse af fattigdom og social eksklusion.

Endelig er 2020-strategien også placeret i myten om et 'globalt Europa' gennem referencer til en række globale udfordringer så som stigende global konkurrence, globale finansielle usikkerheder, og problemer relateret til global klimapolitik og ressourceforbrug.

Hvordan kan vi undersøge symboler og myter i dagens Europæiske Union?

Alle politiske aktører behøver narrativer. Også præsidenten for Europa-kommissionen, José Manuel Barroso, der lancerede 'Et nyt narrativ for Europa' i 2013. (Foto: Johannes Jansson, [Wikimedia](#))

For at kunne studere hvorfor og hvordan symboler og myter spiller en rolle i dagens EU, har vi inddelt vores treårige forskningsprojekt i tre faser (Lynggaard, Manners and Søby 2013).

Vi er på nuværende tidspunkt i den første fase, hvor vi foretager komparative analyser af brugen af symboler og myter i europæisk integration i perioden 1980 til 2015.

Denne analyse gennemføres med fokus på EU's institutionelle aktører, ikke-statslige organisationer i EU og EU's diplomatiske aktører. Vores målsætninger er:

- At identificere udstrækningen og måden hvormed symboler og myter om det »økonomiske«, »sociale«, »grønne« og »globale« Europa er blevet artikulert i den europæiske integrationsproces.
- At identificere stabilitet og forandring i repræsentationen af disse symboler og myter over tid.
- At studere symboler og myters indflydelse på formuleringen af konkrete politikker.

Selvom vi stadig er i en tidlig fase af forskningsprojektet, så bliver det stadigt tydeligere, at forskere inden for samfundsvidenskaberne må gentænke den måde, hvormed de traditionelt har behandlet symboler og myter som værende i modsætning til substans og virkelighed, hvis vi skal blive i stand til bedre at forstå, hvorfor og hvordan symboler og myter påvirker europæisk integration.

Kilder

- [Kennet Lynggaards profil \(RUC\)](#)
- Ian Manners' profil (RUC)
- Christine Søbys profil (KU)
- "Causality in Europeanization Research: A Discursive Institutional Analytical Strategy" (2012)